

نظریه های انگیزش و کاربرد آن ها در نحوه یادگیری دانش آموزان

مقدمه

انگیزه ی پیشرفت، یعنی میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت، و شرکت در فعالیت هایی که موفقیت در آن ها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است. مولفه اشتیاق تحصیلی به عنوان یک منادی بزرگ یادگیری یاد می شود. ارتباطی قوی بین اشتیاق شناختی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد. اشتیاق به مدرسه نیز عنصری اساسی در موفقیت و پیشرفت تحصیلی می باشد و از آن به عنوان نقطه محوری اکثر نظریات مربوط به افت تحصیلی یاد می شود. اشتیاق باعث آماده ساختن دانش آموز برای یادگیری است. سازه اشتیاق تحصیلی در روند تحصیلی زندگی دانش آموز و از جمله مهم ترین مولفه ها در مواجهه موفقیت آمیز با چالش های تحصیلی، شغلی، خانوادگی، اجتماعی که هر جوانی در مسیر رسیدن به آرزوها و اهدافش با آن مواجه می شود، محسوب می گردد. اشتیاق باعث آماده ساختن دانش آموز برای یادگیری است، اشتیاق برای فعال نگه داشتن دانش آموز در طول دوره یادگیری است و همچنین برای ایجاد توجه و دقت و تمرکز برای یادگیری ضروری است.

انگیزش چیست؟

در حوزه آموزشی انگیزه یک پدیده سه بعدی است که دربرگیرنده باورهای شخص درباره توانایی انجام فعالیت مورد نظر، دلایل و یا اهداف فرد برای انجام آن فعالیت و واکنش مرتبط با انجام آن فعالیت می باشد.

انگیزش تحصیلی چیست؟

انگیزش تحصیلی نوعی درگیری و مشغولیت تحصیلی محسوب می شود. به بیانی سرمایه گذاری چندجانبه ای (شناختی، عاطفی و رفتاری) برای پیشرفت در تعلیم و تربیت است. انگیزش تحصیلی عاملی است که به افراد تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار می دهد، تا فرد در انتها بتواند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب کند.

نظریه های انگیزش و کاربرد آن ها در نحوه یادگیری دانش آموزان

نظریه های انگیزش

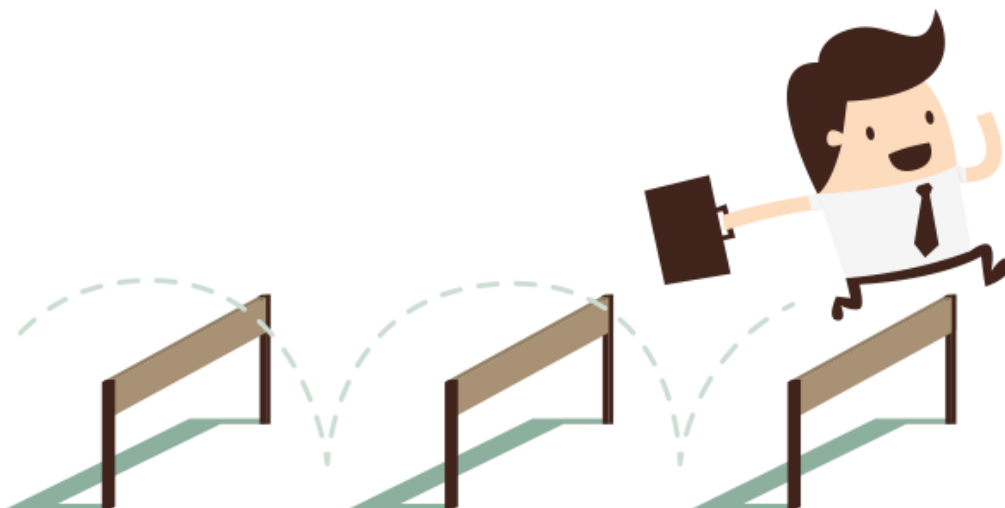

انگیزش به مانند یادگیری مستقیماً قابل مشاهده نیست. یک متغیر فرضی است که روانشناسان آن را از راه مشاهده رفتار ارگانیزم استنباط می کنند. از آن جا که انگیزش جنبه فرضی و استنباطی دارد تعابیر مختلفی از آن بدست آمده و به گونه های مختلف تفسیر شده است و این که چند نوع انگیزه داریم؟ و این انگیزه ها چگونه با هم ارتباط دارند؟ و چگونه باعث برانگیختن ارگانیزم می شود. پاسخ به این گونه سوالات منجر به معرفی

نظریه های انگیزش گوناگون برای توصیف و تبیین مفاهیم انگیزش شده است که در این جا تعدادی از این نظریه های انگیزش در ارتباط با یادگیری مطرح می شود.

نظریه انگیزشی مازلو

آبراهام مازلو طراح یک نظریه انگیزشی است که تاثیر مهمی در آموزش و پرورش آمریکا داشته است. نظریه او مبتنی بر این مفهوم است که ارضای نیازها، زیربنای رشد است. از نظر مازلو مهمترین خصوصیت انگیزشی تنها اصل کلی که علایق متنوع انسان را به یکدیگر پیوند می دهد، گرایش به نیاز جدید و بالاتر است که با ارضای نیازهای پایین تر ظهور می کند و انگیزه افراد مستقیما برخاسته از نیازهای آنهاست و لذا انسان در رفتار خویش به ارضای نیازهایش گرایش دارد.

نظریه انگیزش پیشرفت

یکی دیگر از نظریه هایی که به تفاوت انگیزه دانش آموزان برای پیشرفت تحصیلی توجه می کند نظریه انگیزش پیشرفت نامیده می شود. این نظریه بر نقش هدف در موفقیت و شکست دانش آموزان تاکید دارد. پژوهش های پژوهشگران برمبنای این نظریه حاکی از آن است که افراد از لحاظ نیاز به پیشرفت با هم تفاوت دارند. بعضی افراد

دارای انگیزه سطح بالایی هستند و در رقابت با دیگران و در کارهای خود برای کسب موفقیت می کوشند. دیگران انگیزه چندانی برای پیشرفت و موفقیت ندارند و از ترس شکست، آماده خطر کردن برای کسب موفقیت نیستند. در سال ۱۹۶۱، مک کللند و همکارانش کتاب مهمی را با عنوان انگیزه پیشرفت منتشر ساختند و در آن اظهار کردند که بعضی افراد بیش از دیگران بلندپروازند و برای کسب موفقیت در زندگی می کوشند و برای تعیین میزان انگیزه پیشرفت مقیاس معروف به آزمون موضوعی **Thematic Apperception Test** را تدوین کردند. براساس پژوهش‌های انجام شده نشان دادند که افراد دارای انگیزه پیشرفت زیاد در انجام کارها و از جمله یادگیری بر فردی که از این انگیزه بی بهره اند، پیشی می گیرند. در واقع این افراد همواره تمایل دارند تکالیف خود را به شیوه بهتری انجام دهند و از انجام کارهایی که جنبه شانس دارد متنفرند. همچنین رغبتی به انجام کارهای ساده که نیاز به توانایی خاصی ندارد نشان نمی‌دهند و غالباً کارهایی را قبول می کنند که احتمال پیروزی و شکست پنجاه پنجاه است. تا توانایی‌های خود را بی‌آزمایند و با کسب پیروزی احساس رضایت می کنند.

احتمال موفقیت و جذابیت، عاملی مهم برای انگیزش افراد

اتکینسون معتقد بود انگیزش برای دستیابی به موفقیت تحت تاثیر احتمال موفقیت و جذابیت آن قرار دارد. میزان انگیزش فرد برای انجام تکلیفی (تلاشی) به این موضوع بستگی دارد که در باور او احتمال موفقیت انجام آن تکلیف تا چه اندازه است و اگر به هدف نائل شود آیا پاداش آن مناسب و جذاب است یا خیر؟ بنابراین می‌توان با در نظر گرفتن اهداف تکلیف براساس توانایی‌های فردی دانش‌آموزان احساس موفقیت و تلاش را در آن‌ها ایجاد نمود و همچنین وقتی دانش‌آموزان کلاس خود را جذاب و تسهیل کننده رشد خویش ببینند تکالیفی را ترجیح می‌دهند که آنها را به چالش فراخواند و کلاس خود را بیشتر دوست خواهند داشت. البته باید دانش‌آموزان تشویق شوند که برای رشد خویش

تلاش کنند و به یک انگیزش درونی برای کسب موفقیت دست یابند، در اینصورت برای کسب موفقیت دست به تلاش جدی می زنند.

نظریه اسنادی

یکی از نظریه های جدید انگیزشی که از نظریه های شناختی روانشناسی انگیزش است نظریه اسناد یا نسبت دادن است. بنیان نظریه اسنادی در مطالعات فرتیس هایدر **fritz** ۱۹۵۸ و پالایش یافت. یکی از فرض های عمده نظریه اسنادی این است که جستجو برای درک و فهم امور و علل رویدادها، مهمترین منبع انگیزش انسان است. اصطلاح نسبت دادن یا اسناد به علت هایی که فرد برای رویدادها یا نتایج اعمالش برمی گزیند و جنبه استنباط شخصی دارند اشاره می کند. بر اساس این نظریه هنگامی که در یک تکلیف موفق می شویم یا شکست می خوریم بطور طبیعی در مورد این که چه کسی یا چه چیزی در پشت موفقیت و شکست ما قرار دارد به تفکر می پردازیم. یعنی درباره این که چه کسی یا چه چیزی مسئول بوده و چگونه عملکرد داشته ایم به اسناد می پردازیم. اینگونه اسنادها به نحوی منظم با انواع مختلف رفتارهایی که در پی آنها می آیند ارتباط دارند. اسنادها همچنین منبع احساسات خوب، بد یا بی تفاوتی ها پس از موفقیت و شکست است یعنی اینکه اسنادها نتایج عاطفی (هیجانی) دارند با توجه به اینکه اسنادها هم در رفتارهای بعدی و هم در احساس های ما موثرند، لذا به مطالعه دقیق آنها نیازمندیم.

اسناد دانش آموزان برای توضیح موفقیت یا شکست

تحقیقات در اسنادهای دانش آموزان نشان می دهد که دانش آموزان برای توضیح موفقیت یا شکست خود بیشتر از مقوله هایی نظیر تلاش، توانایی، روحیه و خلق،

دشواری تکلیف و شانس استفاده می‌کنند. در بیشتر موارد دانش‌آموزان دلایل موفقیت خود را به عوامل درونی (تلاش، توانایی) و شکست را به عوامل خارجی (دشواری تکلیف، شانس) اسناد می‌دهند. لیکن در برخی از دانش‌آموزان الگوهای اسنادی ناسازگارانه است یعنی اینکه مسئولیت شکست را به یک علت درونی پایدار نظیر شانس نسبت می‌دهند. دانش‌آموزی که نبود توانایی را علت شکست خود می‌داند همواره انتظار شکست را دارد و به این باور می‌رسد که توانایی کسب موفقیت را ندارد و برخی از دانش‌آموزان علاوه بر اسناد شکست به یک ویژگی درونی مثلا عدم توانایی بطور همزمان موفقیت خود را به یک ویژگی بیرونی و مثلا آسانی آزمون و یا شانس خوب نسبت می‌دهند. این دانش‌آموزان با این نوع اسناد درباره موفقیتشان نمی‌توانند دلیل موجهی برای تلاش فوق‌العاده در تکالیف مدرسه بیابند. به هر حال اگر دانش‌آموز، احساس کند تلاشش بی‌فایده است دچار افت تحصیلی خواهد شد و برنامه آموزشی باید الزاما الگوهای اسنادی خود مغلوبی اینگونه دانش‌آموزان را بشکند.

اصول عمومی انگیزش

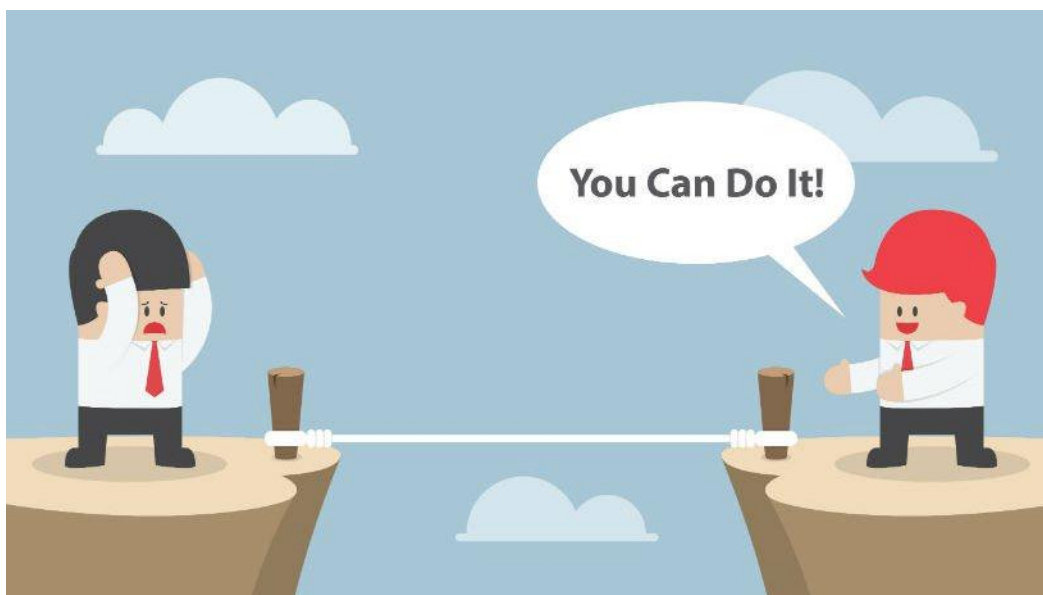
اصول عمومی انگیزش که در هر موفقیت، یادگیری قابل اجرا می‌باشد شامل موارد ذیل است:

محیط

می‌توان از محیط بعنوان کانون توجه دانش‌آموزان بر روی آنچه نیاز یادگیری است استفاده نمود؛ معلمینی که جو مرتب، منظم و عملی قابل قبول و گرمی را خلق می‌کنند می‌توانند موجب ارتقاء تلاش مداوم و نگرشهای مساعد برای یادگیری شوند.

تشویق

مشوق های برانگیزاننده یادگیری؛ مشوقها شامل مزایای ویژه و در بافت تحسین و ستایش از آموزش دهنده است. مربی مشوقی را تعیین می کند که احتمالاً در یک مرحله زمانی ویژه بطور اختصاصی برانگیزاننده است. در موقعیت های عمومی یادگیری، خودانگیزی بدون وجود پاداش موفق نخواهد بود. دانش آموزان در یادگیری باید احساس رضایت و خرسندی پیدا کنند. براساس درک اهدافی که برای آنها مفید است و بطور عادی کمتر اتفاق می افتد که آنها بطور خالص از کشف چیزهای جدید لذت ببرند.

آمادگی

یادگیری زمانی که یادگیرنده آماده یادگیری است موثرتر است و این زمانی است که او می خواهد چیزی را بشناسد؛ در برخی مواقع دانش آموزان آمادگی بیشتری برای

یادگیری دارند و مربی باید این زمانها را توسعه دهد. اگر یک تغییر مطلوب رفتاری نیاز فوری و مبرم است، مربی می‌بایست بطور مستقیم این را هدایت کند تا مطمئن شود رفتار مطلوب رخ می‌دهد. اگر یک دانش‌آموز آماده یادگیری نباشد، ممکن نیست دستورالعمل‌ها را دنبال کند. بنابراین باید هدایت شود و آموزشها بطور مکرر تکرار شود.

سازماندهی

انگیزش بوسیله سازماندهی مواد آموزشی ارتقا می‌یابد؛ بطور کلی، بهترین سازماندهی مواد آموزشی، اطلاعات معناداری را بطور انحصاری فراهم می‌کند. یک روش سازماندهی شامل برقراری ارتباط بین وظایف جدید با دانستنی‌های قبل است. راه دیگر تقویت کردن بیانی از طریق مقایسه و تقابل افکار است که تعیین می‌کند که آیا افراد آنچه به آنها آموزش داده شده را درک کرده‌اند یا خیر.

انگیزه پیشرفت تحصیلی

به طور کلی انگیزش پیشرفت تحصیلی، نیرویی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه جانبه عملکرد خود با توجه به عالی‌ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است سوق می‌دهد و با اثر گذاشتن بر انواع مختلف فعالیت‌های تحصیلی به تمایل فرد برای رسیدن به هدف‌های تحصیلی اشاره دارد. انگیزش تحصیلی با هدف‌های ویژه، نگرش‌ها و باورهای خاص، روش‌های نائل شدن به آنها و تلاش و کوشش فرد در ارتباط است. تحقیقات مختلف بر متمایز بودن جهت‌گیری انگیزشی دانش‌آموزان در موقعیت‌های مختلف تاکید دارند.

انگیزش پیشرفت تحصیلی یکی از ملزومات یادگیری به حساب می‌آید و چیزی است که به رفتار شدت و جهت می‌بخشد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند. با این انگیزه افراد، تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت‌آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف، یا دستیابی به درجه معینی

از شایستگی در کار خود دنبال می کنند تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب کنند.

انگیزش پیشرفت را عالی ترین شاهراه یادگیری دانسته است. بدین معنی که هرچه انگیزه فرد برای دانستن و وقتی آموختن تحصیل بیشتر باشد، فعالیت و رنج و زحمت بیشتری برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد. فرد از انگیزه پیشرفت بالایی برخوردار باشد، به تکالیف درسی به خوبی توجه می کند، تکالیف درسی را جدی می گیرد و علاوه بر آن سعی می کند اطلاعاتی بیش از آنچه در کلاس درس به او می آموزند، یاد بگیرد. همچنین برای یادگیری، مهارت های لازم و راهکارهای مناسب را می یابد. بدیهی است که موفقیت در یادگیری نیز، سبب احساس توانمندی بیشتر و افزایش علاقه به موضوع یادگیری می شود. گسین انگیزش پیشرفت را نیاز دانش آموز به دست یابی به موفقیت تحصیلی تعریف می کند. وی معتقد است این نیاز از فردی به فرد دیگر متفاوت است. برای برخی این نیاز بسیار زیاد و برای برخی دیگر بسیار کم است. او اضافه می کند که انگیزش پیشرفت از طریق فرایند های اجتماعی آموخته می شود.

انگیزش پیشرفت تحصیلی تمایل فراگیر است به آن که کاری را در قلمرو خاصی به خوبی انجام دهد و عملکردش را به طور خود جوش ارزیابی کند. از این رو غالب رفتارهایی که انگیزش تحصیلی را نشان می دهند عبارتند از پافشاری برانجام تکالیف دشوار، سخت کوشی یا کوشش در جهت یادگیری در حد تسلط و انجام تکالیفی که به تلاش نیاز دارد. بنابراین انگیزش تحصیلی یک حالت روان شناختی است و زمانی حاصل می شود که انسان خود را دارای کفایت لازم و خود کنترلی بداند. خود کنترلی به دو بخش تقسیم می شود: فرصت کنترل و توانایی کنترل.

فرصت کنترل عبارت از فرصتی است که به دانش آموز داده می شود تا برای امر تحصیل خود تصمیم بگیرد و توانایی کنترل عبارت از موقعیتی است که دانش آموز باید در آن احساس کفایت داشته باشد تا بتواند بر آن کنترل و تسلط داشته باشد.

انگیزش پیشرفت را حاصل سه مولفه نیاز به پیشرفت، احتمال دست یابی به موفقیت و ارزش مشوق موفقیت می داند. نیاز به پیشرفت به معنای حالت انفعالی است و تلاش نسبتاً ثابت فرد برای کسب موفقیت است که همان حالت احساس غرور برای به اتمام رساندن کار است.

احتمال موفقیت یعنی انتظار عملی که باعث دست یابی به هدف می‌شود و یک امر ذهنی با باور شخصی درباره شانس دست یابی به هدف است.

ارزش مشوق موفقیت با احساس غرور در ارتباط با کار معین مشخص می‌شود، بدین معنا که کسب موفقیت در تکالیف دشوار نسبت به کسب موفقیت در تکالیف ساده احساس غرور پدید می‌آورد و در نهایت، با کاهش احتمال موفقیت، ارزش مشوق افزایش می‌یابد.

مک کللند، انگیزش پیشرفت را یکی از صفات شخصی و نسبتاً ثابت آدمی تعریف کرده است که ریشه‌های آن را می‌توان در دوران کودکی جستجو کرد.

وی چندین فرضیه را در زمینه انگیزش پیشرفت مطرح می‌کند:

- ۱- افراد از نظر درجه‌ای که پیشرفت را تجربه‌ای رضایت بخش تلقی می‌کند با هم تفاوت دارند.
- ۲- افراد با انگیزه پیشرفت بالا در مقابل افرادی که انگیزه پیشرفت کمتری دارند، موفقیت‌های مشتمل بر مخاطره متوسط و همراه با آگاهی از نتایج و پیامد کار را بیشتر ترجیح می‌دهند.
- ۳- افرادی که انگیزه پیشرفت بالایی دارند، به انجام دادن کارهای تولیدی و همراه با ابداع و خلاقیت بیشتر تمایل دارند.

در آغاز دهه ۷۰ هرمنس تلاش کرد تا با جمع‌آوری منابع ضمن مشخص کردن مولفه‌های انگیزش پیشرفت، آزمون معتبری برای اندازه‌گیری آن ارائه کند. وی معتقد است که می‌توان بر اساس پژوهش‌های انجام شده در زمینه انگیزش پیشرفت و پاسخ‌های آزمودنی‌ها به مواد آزمونها مؤلفه‌های سازنده انگیزش پیشرفت را مشخص کرد. بنابر دیدگاه وی، انگیزش پیشرفت از مؤلفه‌های سطح آرزو، رفتار مخاطره‌آمیز، ارتقا طلبی، مسئولیت‌پذیری، پشتکار، آینده‌نگری، رفتار شناختی، انتخاب دوست و رفتار موفق تشکیل شده است.

پژوهش‌ها نشان می‌دهند، دانش‌آموزان تیزهوش و عادی از نظر باورهای انگیزشی و به کارگیری راهبردهای خود تنظیمی تفاوت معنا داری با هم دارند و سطح بالای انگیزش درونی باعث کارآیی بالاتر در عملکرد ریاضی می‌شود مشخص شده است دانش‌آموزان تیزهوش از راهبرد "ارتقای علاقه" الگوی انگیزشی بیشتر استفاده می‌کنند. در این راهبرد، افراد تلاش می‌کنند تا انجام تکالیف

تحصیلی را برای خود جالب و لذت بخش سازند هر چند به بهای دشوارتر شدن و وقت‌گیرتر شدن تکلیف باشد.

راه کارهای ایجاد انگیزه در دانش آموزان و تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی

۱- طرح مطالب درسی به صورت پرسش های جالب: مطلب یا موضوعی را که می خواهیم کودک و نوجوان یادبگیرد، به صورت پرسش یا پرسش هایی روشن و جالب که آنها را به فعالیت ذهنی و پویندگی ترغیب نماید، مطرح کنیم. باید تلاش نمود تا در دانش آموزان احساس نیاز به وجود آید.

۲- دانش آموزان در اثر شکست در درسی نسبت به آن نگرش منفی پیدا می کنند باید به آنها کمک کرد تا با کسب موفقیت در درس جدید، به تصویری مثبت از توانایی خود دست یابند زیرا یادگیری همراه با موفقیت به ایجاد انگیزه منجر می شود.

۳- تجربه و تماس مستقیم با مطالب درسی: سعی نماییم تا دانش آموزان آنچه را که می خواهند یادگیرند با آن تماس پیدا نموده و تجربه مستقیم و عملی داشته باشند.

۴- اهداف آموزشی مورد انتظار از دانش آموزان را در آغاز درس برای آنها بازگو نماییم. اهداف باید روشن و متناسب با توانایی دانش آموزان باشد.

۵- اجرای نقش: بهتر است در زمینه برخی از موضوعات از جمله تاریخ، ادبیات، دینی و... دانش آموزان را تشویق نماییم تا موضوع مورد نظر را به صورت نمایش در آورند. اجرای نمایش در تفهیم مسائل تربیتی و اخلاقی بسیار مفید و مؤثر می باشد.

۶- در شرایط مقتضی و مناسب از تشویق های کلامی استفاده کنید. مثلاً "خوب، آفرین، مرحبا و..."

۷- باید شرایطی فراهم شود تا دانش آموز موفقیت خود را احساس کند زیرا هیچ چیز همانند خود موفقیت به موفقیت کمک نمی کند.

۸- تکالیف ارائه شده نه باید بسیار مشکل باشد و نه ساده، از ارائه تکالیف یکنواخت باید پرهیز کرد و به عبارتی تکالیف باید خاصیت برانگیختگی داشته باشند.

۹- مشخص کردن نحوه انجام کار برای یادگیرنده: کاری را که دانش آموز قرار است انجام دهد باید دقیقاً مشخص شود.

۱۰- تبادل نظر با دانش‌آموزان در باره مشکلات درسی و شرکت دادن آنها در طرح نقشه‌های کار و فعالیت.

۱۱- استفاده از نمرات و آزمون‌ها برای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان.

۱۲- علاقه‌مندی یاددهنده به موضوع: در بسیاری از مواقع مشاهده می‌کنیم که بی‌علاقه بودن یادگیرندگان به موضوعی خاص ناشی از علاقه‌مند نبودن والدین و مربیان آنهاست. معلمی که در زنگ انشاء، ورقه‌های ریاضی را تصحیح می‌کند یا در ساعت ورزش به بافندگی مشغول می‌شود، عملاً به یادگیرندگان می‌گوید که برای این فعالیت ارزش قائل نیست.

۱۳- مطالب آموزشی را باید از ساده به دشوار ارائه کرد. می‌توان با فعال‌سازی دانش‌آموز به هنگام تدریس در او ایجاد انگیزه نمود.

۱۴- به وضع جسمانی دانش‌آموزان و وضع ظاهری کلاس باید توجه نمود. کلاس درس را باید از نظر ظاهری و روانی تبدیل به محیطی امن و آرام نمود.

۱۵- از مقایسه نمودن دانش‌آموزان با یکدیگر خودداری نمایید.

۱۶- قدردانی از کار دانش‌آموز او را به کوشش و تلاش بیشتر و دلبستگی به درس وادار خواهد نمود.

۱۷- برقراری ارتباط بین مطالب درسی با واقعیات زندگی در ایجاد انگیزه مؤثر می‌باشد.

۱۸- بلافاصله دانش‌آموز را از میزان پیشرفت در کارش مطلع نمایید. آگاهی از نتیجه کار در هر مرحله از آموزش، دانش‌آموز را از عملکرد خود آگاه نموده و باعث می‌شود تا به تقویت نقاط مثبت و اصلاح نقاط ضعف و منفی خود بپردازد.

۱۹- استفاده از علائق یادگیرنده: مربیان و والدین می‌توانند با شناسایی علائق دانش‌آموز از آن استفاده مطلوب نمایند.

۲۰- مقابله با بازدارنده‌های عاطفی و هیجانی که موجب دلسردی و کاهش علاقه دانش‌آموز به درس و تحصیل می‌شود. مثلاً معلمی ممکن است از دانش‌آموز توقع زیاد داشته باشد و یا پس از ورود به کلاس به هیچ دانش‌آموزی اجازه ورود ندهد و یا تکالیف سنگین تعیین کند، زیاد درس بدهد، سخت نمره دهد و گاهی تبعیض روا دارد.

۲۱- انگیزش از راه سرمشق‌گیری: معلم در این شیوه از شخصیتی خاص تمجید و تجلیل نموده و او را یک نمونه و سرمشق ارزشمند و قابل احترام معرفی می‌کند و دانش‌آموزان نیز از طریق همانند سازی با آن به درس و مدرسه علاقه مند می‌شوند.

۲۲- تحریک حس کنجکاوی دانش‌آموزان.

۲۳- آموزش برنامه ریزی به دانش‌آموزان از طریق رفتار و گفتار و کردار خود در کلاس درس و ارائه نظرات مشورتی به آنها در تهیه برنامه.

۲۴- در آمیختن درس با تفریح و بازی دانش‌آموزان را به یادگیری بیشتر علاقه مند می‌سازد.

نتیجه گیری

بهترین راه ایجاد علاقه در یادگیرندگان بهبود شرایط یادگیری و افزایش سطح کیفی روش‌های آموزشی است. از این طریق یادگیرندگان به موفقیت بیشتر در یادگیری نائل می‌آیند و این کسب موفقیت علاقه و انگیزش آنها را نسبت به یادگیری مطالب تازه افزایش می‌دهد. با توجه به مطالب ارائه شده در این مقاله، انگیزش نقش بسزایی در یادگیری دارد و برای نتیجه بهتر در فرایند یادگیری باید در ابعاد مختلف آن به این موضوع توجه شود.

پی نوشت :

سه تکنیک درس خواندن دانش آموزان موفق

در هر کلاس درسی، دانش آموزانی با عملکرد بسیار بالا پیدا می شوند که موجب تحسین معلم ها و دیگر شاگردان هستند. راز موفقیت این دانش آموزان همیشه سوالی در ذهن همه بوده است. داگلاس بارتون^۱ و همکارانش بر اساس تحقیقات گسترده ای که در مدارس استرالیا، بریتانیا، افریقای جنوبی و امریکا، به این سوال پاسخ می دهد. حدود ۵۰ تا ۹۰٪ دانش آموزان فکر می کنند که بهره هوشی آنها (IQ)، بیشترین تاثیر را بر نمرات آنها دارد. تحقیقات تیم بارتون نشان می دهد که حداقل ۱۳ عامل دیگر بر موفقیت تحصیلی تاثیر دارند که میزان اثر گذاری آنها به مراتب بالاتر از هوش بهر است از جمله این عوامل، پشتکار و انضباط شخصی هستند. بنابراین اولین توصیه او به دانش آموزان این است: بیش از حد نگران آی کیوی خود نباشید!

یکی دیگر از نکاتی که دانش آموزان برای عدم موفقیت خود مثال می زنند این است که به اندازه کافی تلاش نکرده اند. مشاهدات تیم تحقیقاتی بارتون نشانگر این موضوع است که مشکل این دانش آموزان این نیست که به اندازه کافی تلاش نمی کنند بلکه به طور صحیح و موثر تلاش نمی کنند. بسیاری از دانش آموزان در طول سال تحصیلی حتی به مراتب بیشتر از دانش آموزان موفق کلاس، تلاش می کنند و درس می خوانند اما نکته اینجاست که این افراد به درستی نیاموخته اند که چگونه درس بخوانند. بنابراین بخش بزرگی از دانش آموزان سخت کوش، تلاش بیهوده ای را صرف نکات غیر لازم می کنند و راهبردهای نامناسبی را برای تحصیل انتخاب می کنند. دانش آموزان موفق افرادی نیستند که بسیار درس می خوانند بلکه کسانی هستند که بلد هستند چگونه درس بخوانند و از مهارت های مطالعه و یادگیری موثر و مفید استفاده می کنند.

یکی دیگر از وجوه تمایز دانش آموزان موفق با سایرین این است که این دانش آموزان به طور مکرر در طول دوره مطالعه، خود را می آزمایند. تنها ۱۱٪ از دانش آموزان در طول مطالعه از خود امتحان می گیرند اما همین تعداد کم نیز به مراتب بیشتر از سایر همکلاسی های خود در یادگیری دروس موفق عمل می کنند. تحقیقات نشان می دهد برای ماندگاری اطلاعات در حافظه، مغز نیاز دارد که اطلاعات را مرتباً مورد بازخوانی و تمرین قرار دهد بنابراین تمرین مکرر، یادداشت برداری و مرور آنها، امتحان گرفتن از خود، خلاصه کردن و استخراج نکات کلیدی درس، همگی راه هایی برای تمرین و تکرار

مطالب درسی هستند که به مغز کمک می کنند نکات اصلی و کلیدی را در خود حفظ کند و در موقع امتحانات اصلی درس، به کمک دانش آموزان موفق بیاید.

در آخر بارتون بر این باور است که برنامه ریزی صحیح و مناسب مهم ترین رمز موفقیت دانش آموزان خوب است. برنامه ریزی خوب به این معناست که طوری برای درس خواندن زمان بندی کنید که وقت کافی برای انجام کارهای جنبی مورد علاقه تان نیز پیدا کنید. انجام کارهای مورد علاقه، تفریح و سرگرمی به عنوان محرک و انرژی دهنده مغز برای تمرکز بیشتر روی یادگیری دروس اصلی عمل می کند و از خستگی و فرسودگی روان و ذهن جلوگیری می کند. بنابراین برای هر روزتان برنامه ریزی کنید طوری که جایی را هم برای پرداختن به علایق و کارهایی که دوست دارید، کنار بگذارید.

مهرداد فلاح نژاد

پشتیبان آموزشی آکادمی فوتبال روستوف